

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

در ده مورد از قران کریم مسئله امر به معروف و نهی از منکر ذکر شده است و البته در ضمن نیز گاهی قصه ها و داستانهائی نقل می کند که اهمیت و نقش امر به معروف و نهی از منکر روشن می شود، ما ابتدائاً در آیات مذکور بحث می کنیم تا بعداً به موضوعات دیگر برسیم.

درباره عزت و عظمت امت اسلامی در قران کریم آیات فراوانی داریم اما فقط در یک جا خداوند متعال کلمه خیر امت بکار برده و این عزت و عظمت را به امر به معروف و نهی از منکر ربط داده است، خداوند متعال از آیه ۱۰۱ از سوره آل عمران تا چند آیه بعدش این مطلب را بیان کرده و ابتداء دو مقدمه برای امر به معروف و نهی از منکر ذکر کرده و فرموده: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ﴾^۱، وقتی که "اتقوا" به خدا نسبت داده شود یعنی اینکه از خدا بترسید اما وقتی به غیر خدا نسبت داده شود به معنای خودنگری می باشد یعنی اینکه انسان مراقب و مواظب خودش باشد، خداوند متعال در ۲۳۷ جای قران کریم از تقوی و مشتقاتش تمجید و تکریم کرده است مانند این آیه شریفه: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ﴾^۲ و

این (تقوی) اولین رکن و سنگ بنای سازمان امر به معروف و نهی از منکر می باشد و اما رکن دوم: ﴿وَاَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾^۳ است و "حبل" یعنی آن واسطه ای که شما را به خداوند می رساند.

خداوند متعال بعد از ذکر دو رکن مذکور (تقوی، اعتصام بحبل الله) مطالب دیگری را بیان می کند و می فرماید: ﴿وَادْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾^۴.

در تفسیر مجمع البیان در مورد "حبل الله" دو روایت نقل شده است؛ اول اینکه حبل الله همان ولایت اهل بیت علیهم السلام است و بعد خود ایشان می فرماید بهتر این است که ما حبل الله را قران و اهل بیت علیهم السلام بگیریم و خبری نیز نقل می کند که مثل همان حدیث ثقلین می فرماید به حبل الله و حبل اهل بیت تمسک بجوئید و متفرق نشوید تا گمراه نشوید.

خوب و اما بالاخره خداوند متعال بعد از ذکر مطالب مذکور در ادامه ی آیات می فرماید: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ (أَيِ اَوْجَدَتْ) لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾^۵ پس این آیه دلالت دارد بر اینکه امت اسلامی از این جهت بهترین امت می باشند که در میان آنها

^۱ سوره آل عمران، آیه ۱۰۳.

^۲ سوره آل عمران، آیه ۱۰۳.

^۳ سوره آل عمران، آیه ۱۱۰.

^۱ سوره آل عمران، آیه ۱۰۲.

^۲ سوره انفال، آیه ۲۹.

امریه معروف و نھی از منکر به همراه ایمان به خدا بوجود آمده است و علتش این است که خداوند متعال در فضای این دنیا همه چیز را آماده و فراهم نکرده بلکه امکانات و استعدادها فروان اند منتهی خود ما بایستی فضای زندگی خودمان و جامعه را بسازیم یعنی خداوند این را به عهده خود انسان ها و هوش و درایت و ایمان و اعتقاد و استعداد آنها گذاشته است و اما بهترین چیز و مهم ترین چیزی که در ساختن انسان و فضای زندگیش و همچنین ساختن جامعه بسیار موثر است همین امریه معروف و نھی از منکر می باشد.

بعد از بیان دو رکن اصلی امر به معروف و نھی منکر و قبل از آیه ۱۱۰ در بین اینطور ذکر شده: ﴿وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾^۱، آیا "من" بیانیه است و یا تبعیضیه؟ اکثر مفسرین ما می فرمایند "من" تبعیضیه است یعنی می خواهد بگوید از میان شما امت با آن خصوصیات یک فرقه ی خاصی باید تربیت شوند و امر به معروف و نھی از منکر کنند، این بحث بسیار مهم است که بعداً دقیق و مفصل آن را مطرح خواهیم کرد إن شاء الله تعالی... .

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی

محمد و آله الطاهیرین

^۱سوره آل عمران، آیه ۱۰۴.